

Latvijas Piektais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022. – 2025. gadam

Informācija par plāna aktualizāciju

1. Par plāna aktualizācijas nepieciešamību

Piektais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022. – 2025. gadam (turpmāk – Plāns) ir politikas plānošanas dokuments, kura izstrādi pamato Latvijas starptautiskās saistības, kas izriet no dalības Atvērtās pārvaldības partnerībā (*Open Government Partnership* – OGP).

Plāns ietver sešas Latvijas apņemšanās:

- 1) Stiprināt sabiedrības līdzdalības ietvaru un vairot izpratni par efektīvu līdzdalības procesu;
- 2) Popularizēt sabiedrības līdzdalības iespējas, tostarp jauniešu un NVO iesaisti;
- 3) Stiprināt sabiedrības pārstāvniecību un dialogu ar sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesos ikvienā nozarē;
- 4) Valstij sazināties ar sabiedrību saprotami un cilvēcīgā valodā, skaidrot lēmumus un sarežģītas tēmas, uzsverot ieguvumus;
- 5) Veicināt datu pieejamību un saprotamību, palielinot iedzīvotāju iespējas izmantot tos un veidot datos balstītus risinājumus;
- 6) Veicināt atvērtību un iedzīvotāju iesaisti un līdzdalību pašvaldībās.

Saskaņā ar OGP rokasgrāmatas nosacījumiem,¹ dalībvalstis var veidot divu vai četru gadu nacionālos rīcības plānus. Latvija izvēlējās četru gadu rīcības plānu. Šādā gadījumā, plāna īstenošanas vidusposmā, obligāti nepieciešams iziet plāna aktualizācijas procesu (*mandatory refresh period*).

Aktualizācijas procesa būtība ir izvērtēt plānu atbilstoši esošajai situācijai un vajadzībām un, ja nepieciešams:

- precizēt kādu no apņemšanām (piemēram, iekļaut jaunas rīcības vai rezultātīvos rādītājus), vai
- iekļaut jaunas apņemšanās.

Atjaunotais rīcības plāns (*the refreshed action plan*) jāiesniedz partnerības sekretariātā sešu mēnešu laikā pēc divu gadu atzīmes.

Vienlaikus Latvijas normatīvais regulējums paredz iespēju plānus aktualizēt, ja ir būtiski mainījušies apstākļi, kas bijuši par pamatu konkrētu risinājumu ietveršanai dokumentā, un nepieciešams noteikt jaunus politikas mērķus vai rīcības virzienus. Politikas plānošanas dokumentu aktualizē tādā kārtībā, kādā attiecīgais plānošanas dokuments apstiprināts. Veic sākotnējo ietekmes izvērtējumu attiecībā uz paredzētajām izmaiņām.²

Plānu apstiprināja Ministru kabinets (turpmāk – MK) ar rīkojumu Nr. 78 2022. gada 10. februārī. Izstrāde notika ilgstošā laika periodā un ietvēra vairākus sabiedrības līdzdalības pasākumus, saskaņošanas procesu un izskatīšanu MK.

¹The OGP National Handbook, section 2.3. “Four-Year Rules Refresh” (2024). https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2024/04/OGP-National-Handbook_2024.pdf

² Ministru kabineta 2014. gada 2. decembra noteikumi Nr. 737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" (37., 45. un 47. punkti).

Jāsecina, ka Latvijas gadījumā Plāna grozīšana nebūtu piemērots risinājums - nevar uzskatīt, ka būtiski mainījušies apstākļi un būtu nosakāmi jauni, būtiski atšķirīgi rīcības virzieni salīdzinot ar esošajiem. Tāpat Plāna grozījumu izstrāde radītu nozīmīgu iesaistīto institūciju resursu patēriņu. Līdz ar tas nebūtu ne atbilstoši esošajai praksei, ne samērīgi. Pildot OGP nosacījumus, Valsts kancelejas ieskatā plānu var papildināt ar 3 pasākumiem un vērst uzmanību uz plānā jau ietvertu pasākumu pilnvērtīgu izpildi.

2. Plāna papildinājumi un tālākā rīcība

Atbilstoši Uzraudzības padomes sēdē 2024. gada 30. aprīlī apspriestajam, Plānu papildina ar trim pasākumiem:

- 1) apmācību organizēšana par augstvērtīgām datu kopām (Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk - VARAM³);
- 2) jaunas atvērto datu stratēģijas izstrāde (VARAM);
- 3) pašvaldību salīdzinošo sociālekonomisko datu pieejamība (VARAM, biedrība "Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS").

Atbilstoši Plāna vidusposma ziņojumam⁴ vairāku pasākumu izpilde vēl nav sākusies vai par to nav pietiekama informācija. Atlikušajā plāna izpildes laikā līdz 2025. gada beigām īpaša uzmanība pievēršama šo Plāna pasākumu izpildei:

- ietvara dokuments par sabiedrības līdzdalību un pilsonisko dialogu;
- mācību pasākumi "Efektīva un jēgpilna sabiedrības līdzdalība";
- sabiedrības līdzdalības digitālā platforma;
- iedzīvotāju informēšana par viņu priekšlikumu īstenošanu (efektīvas un mūsdienīgas sabiedrības līdzdalības pieejas izsvērtu un kvalitatīvu lēmumu izstrādei ikvienā nozarē: iedzīvotāju informēšana par viņu priekšlikumu īstenošanu);
- deliberatīvo diskusiju modeļa izveide, sākotnējās diskusijas un deliberatīvo formu tālāka attīstība;
- metodisko materiālu pa saziņu ar sabiedrību apkopojums un izplatīšana;
- Nozaru atvērtās pārvaldības dialogi – "Saprotami par sarežģīto. Izproti sabiedrības ieguvumus un iesaisties!" (kampanja plānota 2025. gadā);
- informācija par pašvaldību budžeta datu izlietojumu un valsts budžeta datu publiska pieejamība;
- regulāras pašvaldību darbinieku pieredzes apmaiņas, t. sk. par sabiedrības līdzdalības jautājumiem;
- kopumā 6. apņemšanās "Veicināt atvērtību un iedzīvotāju iesaisti un līdzdalību pašvaldībās" izpilde.

3. Plāna papildinājumu apspriešana

Saskaņā ar OGP rokasgrāmatas nosacījumiem, šis dokuments tiek nodots **divu nedēļu publiskai apspriešanai no 2024. gada 2. – 16. jūlijam**. Dokuments ir publiski pieejams <https://www.mk.gov.lv/lv/atverta-parvaldiba>. Komentārus lūdzam sūtīt uz e-pastiem inese.kuske@mk.gov.lv un zane.legzdina@mk.gov.lv līdz 2024. gada 16. jūlijam. Dokuments nosūtīts saskaņošanai arī Plāna Uzraudzības padomei.

4. Plāna papildinājumu izpildes uzraudzība

2026. gadā Valsts kanceleja iekļaus informāciju par papildus iekļauto pasākumu izpildi nobeiguma ziņojumā par plānā paredzēto pasākumu īstenošanu. Tas būs pieejams MK tīmekļvietnē www.mk.gov.lv/lv/atverta-parvaldiba.

³ kopš 2024. gada 1. jūlija, iepriekš Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

⁴ Atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2022-2025: Vidusposma ziņojums, Valsts kanceleja, 2024. <https://www.mk.gov.lv/lv/atverta-parvaldiba>